„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин. на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч

БРОЈ 182. У Новом Саду у среду 2. (14.) децембра 1887. ГОДИНА XXII.

ЗНАЦИ МИРА.

Петроград 28. новембра.

Сигурно ће вам непојамно изгледати, што данас добијате одавде чланак са натписом „Знаци мира“ а цео свет говори о тобожним знацима рата. Ја ћу покушати да вам растумачим то на онај начин како се ов,е у политичним круговима о томе мисли.

Оно мало повећане војске на граници Галиције, не узимају овде озбиљно, а то зато, што је мало. Кад би Русија ратовала она би покретала милијоне војника, јер би се са сваке стране осигурати морала, а ту сто до двеста хиљада, не долазе данас више у рачун. Овде баш држе, да је у последње време опасност рата отклоњена, јер се Русија с Немачком у бугарском питању споразумела, а уверени су, да ни Аустро-Угарска неће ништа сама предузимати. Како је дошло и зашто је дошло до тог споразума, лако је сваком погодити.

Немачка боји се француског нападаја и борбе, која ће се између Немаца и Француза пре или после десити. И ту ће без сумње Русија одлучавати, на чијој ће страни победа бити. Бизмарку било би без сумње најповољније, кад би се когод нашао, који би Русији рукаве подрезао, јер би тада још, бар нешто надежде било, да Немачка Француску победи. Али како је слаба нада, да ће се така сила наћи, то Бизмарку друго није преостајало но да се с Русијом погоди и споразуме. Русија готова је, да руку измирења пружи, али за то је и своје услове поставила. Између Немачке и Русије нема ништа око чега би се баш морале сукобити. Економни рат неће до тога довести. Русија подиже данас своју индустрију и кроз врло кратко време, престаће готово сваки увоз немачких производа у Русију, исто, као што је и увоз из Аустрије у Русију ништав. Русија није се удесила да своје производе у Аустрију и Немачку протурује. Русија није и не мисли да буде за сад експортна држава, и задовољна је, ако се све оно у Русији производи, што Русима треба. Руски сирови производи као што је жито коже, лој, масло, конопско и ланено предиво и друго, увек ће се продати и извести, нит се Русија у том конкуренције плаши. У Немачкој то знају, па и ако се жесте, што Русија на сву страну робу високу царину удара и код куће своју индустрију потпомаже, то Немачка увиђа да против тога није у стању ништа учинити.

Споразум између Немачке и Русије тиче се у првоме реду балканског полуострова. Руски правац у томе питању врло је чист и у првом реду тиче се бугарске ствари. Русија неће дозволити, да јој Кобург и бугарски узурпатори пркосе.

Данас се бар зна, да су та господа Кобурга прилично очерупала док су га у Бугарску довели, пак мисле, да ће тај занат још дуго продужити моћи, и да ће за новце још једног, или двојицу кнежева бирати моћи. Кад су се већ и неки мађарски грофови истицали, да бугарски кнежеви буду, онда се види, какве су прилике у Бугарској. „За грош presto“; то је лепа илустрација бугарски прилика.

Крај таквих људи отворено је поље туђим упливима, а Русија неће дозволити никоме да се онамо учврсти. Ако ће Немачка у томе Русију потпомагати, а овде држе да хоће, онда је споразум готов, и онда је тек очување мира можно, јер ће Аустро-Угарска у том случају бити мирна. Немачка није још никада до сад Аустрију бранила, па неће ни сад. То аустро-угарски политичари добро знају, и они ће, како се овде држи, одустати од сваког подржавања Кобурга и тако ће мир бити очуван.

Данас као што видите, нада је ту, да ће мир бити очуван, али другим начином но до сад. Савез Аустро-Угарске и Немачке против Русије, донео би сигурна рата, а погодба између Русије и Немачке може уродити миром, јер та погодба је у стању да задовољи Русију и да задржи Аустро-Угарску од пренагљеног корака.

Политички преглед.

Појачавање војске у Немачкој. Непрестано све јаче и јаче оружање у Немачкој догрдило је већ и самим Немцима. Занимљиво је, да се у самом немачком сабору нашло врло одважних људи, који су одлучно устали против тога. Немачки народ нема више новаца, да подмири силне терете, а ти ће се сад још повећати, јер то бајаги изискује обранбена снага Немачке. Сиромаштво расте; велика је невоља снашла немачког сељака, а Бизмарк, да забашури то, хоће тому да помогне сада повишењем царине на жито. Томе ће бити последица, да ће леб поскупити, а пореза се повећати. — Против тога су устали слободоумнији елементи немачкога царства у сабору. Заступник Рикерт доказивао је при прорачунској расправи, да се повишењем царине на жито неће земља финанцијално подићи. У погледу повећања војне снаге Немачке казао је Рикерт, да у народу расте незадовољство од дана на дан а расуло појединих делова немачкога народа тешко да ће се моћи препречити. Најоштрије је говорио заступник Бебел, (социјалиста), који је рекао: „Вели се, да Немачка мора бити кадра да сузбије оружјем сваку навалу непријатељску, па да је оружана сила неизбежива услед положаја, који Немачка заузима према другим државама. Још као млад човек слушао сам разлоге за то у немачком сабору, па се је наваћало, да је Прусија осамљена, те да би је ма која год сила могла напасти. Дошла је година 1866. и Прусија се није жацала, кад провалисмо у Чешку, издати проглас на житељство старославне краљевине Чешке, хотећи га побунити против наследног владара, и није се устручавала створити револуцијонарну легију Клапкину у Угарској. То спомињем ради тога, јер се у нас сада којекако лаже и маже. Заварава се, да је садања Немачка најморалнија, народ најневинији и најсавршенији на свету, те се уз то говори о нехришћанским похотама других народа за нападање. То је обмањивање и претварање, против ког се мора борити“. На те речи, наперене против престолног говора, а које су проузроковале велику сензацију, опоменуо је председник Бебела. Али овај настави, да се та недостојна игра опетовала и пре рата са Француском, те пита, куда води то непрестано оружање. Молке је још лањске године рекао, да то мора одвести до сукоба европских народа, а тим се путем иде непрестано даље. И друге се државе морају услед тога наоружати; но томе мора бити једном краја. Какве су последице тога оружања? Беда и невоља, пропаст небројених породица и од тога се говорник грози. Као да се све у Немачкој ради по теслу: нека дође после нас и потоп, ал он мисли, да ће потоп доћи и на њих саме.

Пишу нам из **Цариграда**: „Овдашњи руски посланик ургирао је турску владу због ратне контрибуције, од које Турска већ трећу годину ни гроша платила није, и ако је то плаћање гарантовала порезом овчарине у Анадолије. Док Русија ратну контрибуцију ургира, то нису најбољи одношаји између једне и друге државе. Овамо је стигао барон Хирш, који с Турском посла и рачуна има због железница. Уједно ради се о зајму, ког би Хирш Турској контрахирао, а добио би опет неку концезију, за градњу гвозденог пута“.

Стање српских школа у личко-крбавској жупанији. Изашла је књижица: „Izvješće kr. podžupana županije ličko-krbavske o stanju uprave u županiji za vrieme od 1. rujna 1886. do 30. lipnja 1887.“ „Србобран“ доноси чланак и црта по тој књизи стање тамошњих српских школа. Из тог чланка вадимо ова места: „Римокатолика било би у свој личко-крбавској жупанији 64.239 душа а Срба 110.000. Стоје у пропорцији Срби према Хрватима као 1.7:1. Основних школа има 91, грађанске две и једна виша девојачка школа. Све деце способне (обавезне) за школу има 27.572, а од те школу похађа само 8206, од које је српске само 3602, а хрватске 4604; дакле за 1000 више хрватске деце у школи него ли наше, а према онако огромној већини српског народа у жупанији. Пропорција по нас јадна: 110.000 (1·7): 64.239 (1) = 3602:4604! То боли. А и слепац би морао увидети, да Срби према броју душа скоро два пут више дају такозваног школског намета, па ипак се тако слабо узима на то обзир. Из „Izvješća“ уза све то не видимо да ће се задовољити српском праву, које је основано на српској дужности. А то нас још јаче боли . . . Него није то све, него морамо знати и прави узрок, рашта је наше деце тако мало у школи. У највећим нашим местима школа је са једном школском собом у којој се стискава 40—50 деце са једним учитељем, а у хрватским и мањим местима више је (обично 2, 3 а и више) школских соба са више учитељских сила. По поменутом „Шематизму“ било би наших школа 38 (тридесет и осам). Осталих 56 (педесет и шест) школа хрватске су. Па и на то тридесет и осам наших школа долази само једна школа као члан „Матице Српске“ а педесет и шест школа хрватских дају својим трима књижевним друштвима сума чланова у цифрама 21 + 32 + 51 = 104, словом стотину и четири!! Кад би човек заварио у годишње спискове чланова горњих трију хрватских књижевних друштава, нашли би и чисто српских школа као чланова утемељача на пр. „družtva svetojeronimskog“ и т. д. А поврх свега ми у томе видимо неправедну чињеницу: да српским новцем тако обилато потпомажу се хрв. друштва — ајде нека би и то било, али српска деца добивају за наш новац храну, која заступљује у њима њихов и национални и верски осећај. Сваком своје! При крају овог чланка захвални би били господину извештачу, да нам је од укупног броја за школу способне деце (27.572) показао децу по „вероисповести“. Би, јер би тад истом видела се она тешка неправда, која се нама чини у — питању школе, а тад би истом у цифри видели колико текар наше деце не ужива онога права, што им га ми родитељи толико земана купујемо, плаћамо и преплаћујемо — а никако да им га купимо!“ — Шта ли ће рећи на то „српски клуб?“

ЛИСТАК.

НЕШТО О ПОЛИТ. УСТРОЈСТВУ ЦРНЕ ГОРЕ.

(Из књиге: „**Черногорцы и черногорскія женщины**“. Написао И. Ј. Поповић-Липовац.)

Оригинална је организација црногорског народа, а војска особито. Европејцу изгледа она страна и невероватна. Не једанпут насмејао сам се у себи, када сам читао у руским или страним листовима оваке вести: „Кнез црногорски позвао је други (или трећи) позив рекрута под заставу или: кнез црногорски наредио је овим корпусима и дивизијама, да се крену на ово ил оно место“ . . . и т. д.

Ствар је у том, да у Црној Гори нема војске у европском смислу речи, т. ј. нема редовне војске, која би се у извесно време попуњавала рекрутима. Војску чине тамо сви Црногорци, не искључујући ни жене. Старост не игра никакву особиту улогу: у редовима црногорским можеш наћи стогодишњег старца и дечака од десет година . . . Можеш видети девојче од дванаест година, поред осамдесетогодишње старице, где храбро прти на леђи заиру у сред кише од ћулади. У бој ћете видети и богаташа и сиромашка, да заједно бране општу ствар. У кратко: Црна Гора је велики „војнички табор“, откуда енергично нападају на околна плодна поља, што некад беху црногорска и бране сопствене, тако рећи неприступачне позиције. Но запитаће се Европејци, који се интересују за судбу малене кнежевине: како могоше Црногорци без обвезне војничке службе, без дисциплине и т. д. да тако с успехом бране своју домовину од сваковрсне буре и непогоде, која на њу наилажаше? На то питање од чести можемо одговорити, ако опишемо политичко устројство Црне Горе.

У Црној Гори нема сталежа. И закон првих црногорских владара — Црнојевића, и потом закон кнеза Данила, изрично кажу, да су сви Црногорци подједнако слободни и равни међу собом. Но у последње време, када је престала власт митрополита и заменула ју власт кнежевска, почеше се од опште масе равноправних грађана одељивати некоје породице, које због сродства са кнезом, које због богатства (н. пр. породица Врбица, Мартиновића и т. д.) Но ваља приметити, да се те породице, по имену Црногораца, не броје у најхрабрије и најуваженије, већ у средње, које не играју никакву улогу.

Нема сумње и сви се у том слажу, да Црногорци уважују једнакост, слободу и братство. Но то је мало: историја црногорска сведочи, да друкчије и није могло бити: тако се развили услови црногорског историјског живота. Већ само тај један факт, да се сви Црногорци подједнако морали борити за слободу своје домовине могао је послужити као основа идеалним одношајима за Европејца, а сасвим природним и правичним за Црногорца. Даље, у Црној Гори никад не беше такових људи, који би се особено истицали, који би посепце отаџбини особите користи доносили и чинили јој ванредне услуге, те тим себи друге покорили; никада не беше такових високих чиновника, који би, благодареći личном уму и даровитости, заузели угледно место. Не, у нас ако и има такових угледних места, то их заузимају извесне породице, и с једног члана прелазе на другог, као уобичајено наследство. При том је обим црногорских власти био врло ограничен; начелник једнога рода није имао никакве власти над другим родом а то је сасвим поњатно, кад се на ум узме, да род није ништа друго, до блиски рођаци, које везује иста породица, који се поносе истим претцима и живе од искони у истом предању. Род садржи у себи кадгод до неколико стотина оружаних глава.

Сва Црна Гора дели се на „нахије“ (округе), нахије на „племена“, племена на „родове“, родови на „породице“, породице на — „домове“. Корените црногорске нахије су оне, које припадају кнежевству од његова постанка, а то су: катунска, речка, љешанска и црмничка. Како се оне деле на племена, узећемо примера ради нахију катунску. Она има девет племена: 1.) Цетињани, 2.) Његуши, 3.) Цеклићи, 4.) Бјелице, 5.) Цуци, 6.) Озричани, 7.) Пјешивци, 8.) Комани, 9.) Загарчани. Племе цетињско дели се на осам родова: 1.) Балци, 2.) Хумци, 3.) Владиславићи, 4.) Иванишевићи, 5.) Јабучани, 6.) Бјелоши, 7.) Огинићи, 8.) Угнићи. Род Балци дели се на неколико домова Мартиновића.

Већина племена имају свога старешину, иначе војводу или ердара. Ту дужност може неко вршити по праву наследства и по старешинству. Но ако претендент нема потребних особина, напротив, ако има какову-год ману, н. пр. ако је кукавица — а то је по мњењу Црногораца највећи порок — то онда род има право да га замене другим којим: старијега брата млађим или блиским рођаком. Власт ердара или војводе управо не може се назвати влашћу; она нема никаква особита знака власти ни моћи и сам ердар је просто старији међу равнима. Он мора бити човек разборит и врло храбар, а саветник је у државном већу црногорском. У рату предводи племе, али је дужан у сваком важном моменту, н. пр. при састављању ратног плана, саветовати се с осталим ердарима. Плате ердари нису примали никакве, услед чега се у домаћем животу слабо разликовали од осталих Црногораца, осим можда богаством оружја.

Осим војводе или ердара има у сваком племену још и „капетан,“ који у мирно доба и кад има ердара, врши дужност судијину, а у ратно доба или при одсуству ердареву или ако овог у опште ни нема — онда је он уједно и војсковођа.

Даље је врло почасна дужност — дужност „барјактарска.“ Она прелази с колена на колено, с оца на сина, са сина на

Ратне вести.

Капља, која је прекјуче ударила Бизмарка, те га сад спречава од вршена дужности, спада сасвим међу — ратне вести. Опште је мишлење у европском новинарству, да ће Бизмаркова смрт повући за собом нагле промене. Прекјучерања капља ако и није смрт, а оно је отприлике толико исто, јер нико се није бојао Бизмаркове снажне особе, него његова снажна и неуморна рада. Сад ће тај рад престати. — Ми не делимо оно мишљење, да је један човек у стању учинити бог зна шта, али то сваки види, да је Бизмарк до сад с великим натезањем, са неким савезима, и својом вештином умео да ради у прилог мира. Нестане ли њега, ил његовог рада, вероватно је, да ће се **ускорити** онај судар, ког иначе дабогме ни Бизмарк не би био у стању стално отклонити.

— Најновије вести јављају, да се министар Калноки у војеном савету са надвојводом Албрехтом разишао у мишљењу. Данас тврди полузванични „Немзет", да је надвојвода Албрехт био зато, да се рат с Русијом отклони ма на који начин, бар дотле, док аустро-угарска војска не буде наоружана новим пушкама. А министар Калноки је заступао мишљење, да се у том не сме претерати, и да се Аустро-Угарска мора упустити у рат, чим Русија покуша да изведе ма шта на своју руку у Бугарској. — Усљед тих диференција је отпутовао надвојвода Албрехт у Галицију да се сам о стању увери, а кад се врати, вероватно је, да ће наступити у министарству заједничких спољних послова промена.

— Немачки лист „Крајц. Цајтунг" тврди, да Русија не помишља баш на брзи рат, али она хоће да довуче на границу Галиције около 500.000 војске, те да примора и Аустро-Угарску да искупи велику војску тамо. Тим начином мисли Русија постићи то, да прикује сву пажњу и сву снагу Аустро-Угарске на границу Галиције, а ако то дуже устраје, да тим начином доведе Аустро-Угарску до банкротства.

— „Руски Лист", петроградски „Херолд" доноси чланак у ком напада Аустро-Угарску. Криво му је што Аустро-Угарска пребацује Русији неке тежње у Бугарској, а сама никако не изизла из Босне и Херцеговине. Позива Аустро-Угарску да изађе из тих српских покрајина.

— У седници угарског сабора од понедељника била је на реду основа о новачењу војника. Том приликом изнели су поједини посланици многе слабе стране наше војске за време мира. Један посланик је рекао: Не треба нам рата, наша војска бива децимирана и за време мира. Говорено је о болестима, слабостима и недовољној храни, којој је наша војска изложена. Цифре, које је изнео посланик Болгар нису ни мало ратоборне.

Он међу осталим рече и ово:

У Немачкој од 1.000 рекрута буде 370—410 способно за војнике. Код нас од 1.000 само 177. То је у опште. Иначе има округа где је од 1.000 рекрута 214 способно, (то је у пештанској жупанији) а у карансебешкој је од 1.000 тек 94 способно. Бегунаца имамо врло много. На сваку 1.000 долази 75, а у брашовској жупанији 221. И број болесних је код нас неприродно велик. Од сваких 1000 војника 41 су стално болесни и леже по болницама. И смртни случајеви су чести. Год. 1886. ушло је 1442 војника, а те исте године било је 194 самоубиства. Сви ти бројеви врло су жалосни, али меродавни кругови веле, да се не може поправити многи недостатци јер се нема новаца. Што се тиче узрока због ког не ваљају рекрути, тај лежи у погоршаном економском стању. А ипак има код нас људи који су претерано ратоборни.

ДОПИСИ.

Рума. Код нас је пре кратког времена била обнова заступства. Ту прилику употребише извесни људи, да испослују тако заступство, које ће својим пословањем доказати, да за самоуправу нисмо дозрели пак усљед тога, да је потребно укинуће самоуправе и строжије надзирање опћинских посала. При овој промени половина заступства иступи. У новој половини заступства требало је бити осам (8) чланова из велико а четир члана из малопорезовника.

Малопорезовници изабраше саме ратаре. Великопорезовници, међу којима интелигенција апсолутну већину има, не знам по чијој поруци, не хтедоше се својим правом послужити.

Усљед тога неколицина ратара, који међу великопорезовницима гласа имају, изабраше људе, који би међу малопорезницима могли примерну улогу играти, али никако не заступају онај степен интелигенције, који се с пуним правом очекивати може од заступника изабрани по цвету наше интелигенције.

Већ међу старим заступницима, који се ове године не мењаше, било је неколико ратара, пак усљед тога сада ратари играју у заступству главну улогу.

Ми с наше стране не би речи рекли, да исти имају толико способности, колико се у најмањој мери од заступника једне вароши захтевати мора. Али овако гласно се мора осудити поступак правих криваца, а то је наше интелигенције!

Овај поступак наше интелигенције изгледа више невин, него што у самој ствари јесте. Загледали се оштрије у овај поступак, опазиће се, да је овој мајсторији кумовао човек у капуту, а не у сурдуми. Истина је тешка, ал је тек истина! Доказ лежи и у том што је најизврснији члан румског заступства и једини правник у садањем заступству поднео оставку. Зашто? Сигурно не ради поремећеног здравља! Када? Баш у најгоре доба! У доба, кад је требало највише савета и прегалачке снаге, кад је требало зауставити навалу на самоуправу — још тако рећи последње право што имамо!

Истина ствар је локалне вредности, ал кад смо већ ту, дај да видимо и како то представништво врши своју дужност.

Први посао заступства беше претресање прорачуна о потребама и дохотцима варошким. Знајући, да је ово најважнији посао, што га заступство обавити има, отишао сам у седницу, па сам чуо чуда нечувена и видео чуда невиђена.

Чуо сам, како се међу дохотке уврштује и такови доходак, о ком се за цело зна, да га бити неће н. пр. Лицитацијом постигнут је доходак од 60 фор. а. вр. за места месара а у прорачун се уврштује 300 фор. Уврштује се доходак од 300 фор. за преглед меса, а наредбом је забрањено побирање за преглед меса. Некоји од слушалаца, који пре мене стигоше у седницу рекоше ми, да је један од заступства предлагао: да се укине служба варошког физика, јер он много кошта, па да се само задржи живинар. Ето и неотице како се даје повода вицловању н. пр. Један пита: Куд се жури живинар? Одговор гласи: да пушта крв новим заступницима!

Било је и паметних речи од интелигентнија заступника, али ово наличи на кап воде кад кане у море! Ил не хтедоше ил немогоше разумети, но понајвише је било ларме и то много веће, него у шегртској школи!

Највише се лармало против магистрата и школа — па кад се још ко усуди и да помисли да ово заступство није измајсторисано, таког ва истину ваља послати г. живинару на преглед.

Ја сам овим са своје стране учинио што учинити могох. Зна ли ко боље, широко му поље!

2 × 2 = 4.

Из Госпођинаца. У броју 166. „Заставе" под рубриком „Вести из места и са стране" изашла је из Шајкашке белешка под насловом „Истискују нас". У тој се белешци г. извештач жали, да се стран живаљ увлачи у одбор за заједничко руковање шајкашких ритова, а српски се истискује. То је света истина, али запитајмо се ко је свему томе крив да се стран живаљ увлачи, а наш истискује? Одговор је кратак, криви су представници шајкашких општина, који при избору заступника у исти одбор не бирају независне људе но често бирају зависне, који и поред најбоље воље не смеју по своме убеђењу и уверењу, но морају по мигу и команди предпостављени власти да гласају, те зато тако и бива. Пошто држим даће по постојећем одборском штатуту у јануару месецу идуће године неколицини чланова истога одбора рок истећи, и на њихова места нови чланови бирани бити, то треба представници дотичних општина добро да се на ум узму, и да у исти одбор независне људе бирају, а тих још у свакој општини има, па ће они онда интересу општег напретка са другим независним члановима и смети и хтети гласати и делати. Зависна браћа пак требала би на таким почастима да се својим општинским представницима захвале и да се не даду бирати.

Вести из места и са стране.

Концерат Душана Јанковића. Читамо у „Позоришту": „Наш стари знанац Душан Јанковић, који је пре две године дана давао концерат с лепим успехом на нашој позорници и који је од то доба изучио Пиводијеву музичку школу у Прагу, приређује сутра у среду 2. (14.) децембра о. г. у српском народном позоришту у Новом Саду концерат уз суделовање гђце Милке Максимовићеве и г. Х. Доубека. Надамо се од нашег света, који воли песму и свирку, да ће многобројном посетом својом знати засведочити, да зна ценити и уважавати труде и науке човека, који је уметничким певањем својим знао стећи имена и гласа себи и у страном свету.

Први пут после Косова. Пишу нам из Београда: „Из Скопља јављају, да је тамо на свечан начин подигнута застава српска пред српским конзулатом на дан 13. тек. месеца. Како јављају, у овом символу гледају Срби тамо спас раскомаданости своје у осталог Сриства. Ово се да лако протумачити по томе, што после пропасти српске на Косову, први пут у оним крајевима залепрша се застава српска.

Парастос. Новосадска срп. православна црквена општина приређује народном добротвору Стевану Николићу свечан парастос у петак 4. (16.) децембра о. г. пре подне у 11 сати у св. саборној цркви, на који се и поштовано грађанство учтиво позива.

Крвави двобој. У Пешти се ово дана тукао саборски посланик Е. Литерати са пештанским адвокатом др. Е. Пастелијем. Они су рођени пашенози, а до скоро је последњи код првога управљао адвокатском канцеларијом. Кавга је одотуда потекла, што је Пастели доцније отворио сам адвокатску канцеларију, па га Литерати почео бедити, да му је неке најбоље клијенте одвукао. Да се заваде сасвим, учинише последњи избори. У једном истом срезу у берешкој жупанији кандидују се обојица, и то као владини кандидати. Најпосле испадне Литератију за руком код владе, да ова препоручи њега за кандидата, а Пастелија да напусти. После тога измирења није никако могло бити, већ мораде доћи до двобоја, у коме је Литерати из пиштоља тешко рањен. Мисли се да неће остати жив.

Побегао роб. Из Сомбора јављају, да је ово дана из оближњег жупанијског арништа побегао опасан злочинац, по имену Младен Ковачевић. Побегао је са пијаца, куда га је пратио само један стражар. До сада не могоше да му уђу у траг, куда је побегао.

Вршњак Робеспиеров. Ових дана умро је у Цариграду у својој 115. години Димитрије Антипа, вршњак Робеспиеров, који је после француске револуције живео у Цариграду као трговац. Ко је старца, још доста крепка видео корачати улицама не би рекао, да је то паметар велике француске револуције.

Александер Ивановић Резанов, руски архитект и управитељ архитектичне царске академије уметности, умро је дне 30. у Петрограду. Руска је уметност изгубила у њему једнога од најславнијих мужева, који си је стекао великих заслуга за сачуване чистога рускога стила. Међу многим монументалним његовим градњама навађају се цркве у Москви, Вилни и Петрограду. Резанова било је 70 година кад је умро.

„Човек што од солдачине избавља". У Бечу је државно одветништво подигло тужбу против неке светске варалице, по имену Кирхмајир, који је, осим што је и друге људе варао, преварио још и њих 19 највише сељака, обећавајући им да ће им синове од солдачине избавити. Изварана сума од тих 19 људи износи преко 16.000 форината. По томе, може се замислити, колико су неки „плати-ли". А заиста, има их, који су и по 1200 па 1300 плаћали. Друг му је у том варању био неки Јеншки, некадањи војнички часник. Њему је одводио Кирхмајир своје жртве, бајаги као штабном лекару. Занимљиво је, како је једна удовица са тим варалицама прошла. Хтела је свога сина да избави из солдачине, те оде за то са Кирхмајиром Јеншкију. Ту стаде овај прегледати момка, па, кад не мога ништа да му обећа, а он га стаде саветовати, да се **приликом вежбања направи болестан и да падне с коња**. За тај савет платила је удовица 1200 фор. Разуме се, да ни једном оцу ни матери није помогао, јер није ништа био, већ проста светска варалица. Јављајући ово, опомињемо наше људе, да се узму добро на ум и да се причувају, јер тешко, да се не би и у нашим крајевима таквих варалица нашло. Они ама баш ником не могу помоћи, и могу међутим човека у велико зло да баце.

Електрично осветљење у Загребу. Из Загреба јављају, да се тамо подиже друштво за електрично осветљење. Друштво ће моћи увести електрично осветљење за сада само у приватне куће а пијаце и улице осветлиће се тој светлошћу док уговор међу опћином и закупником и осветљења са гасом неизтече.

Учитељске школе (мушке и женске) у Европи. У Немачкој има 257 мушких и 76 женских учитељских школа, (и то у Пруској 114 муш. и 51 жен., у Баварској 42 муш. и 3 жен., у Саксонској 17 муш. и 3 жен., у Виртембершкој 12 муш. и 1 жен., у Баденској 7 мушких и 2 жен., у Елзису и Лотарингији 10 м. и 4 жен., у Хеској 2 мушке и 1 женска, а у осталим државама укупно 22 муш. и 11 жен.); у Француској 86 муш. и 79 жен.; у Италији 39 муш. и 69 жен.; Шпанији 47 муш. и 29 жен.; Аустрији 45 мушких и 27 жен.; Мађарској 45 мушких и 18 женских; Русији 48 мушких и 7 жен.; Еглеској 47 муш. и 8 жен.; Швајцарској 20 муш. и 10 жен; Белгији 14 муш. 13 жен.; Шведској 7 муш. и 5 ж.; Влашкој 9 муш. и ? жен; Норвешкој 8 муш. и ? жен; Нидерландији 7 муш. и ? жен.; Потугалији 5 муш. и 1 жен.; Данској 5 муш. и ? жен.; Србији 2 муш. и 1 виша женска школа, у којој се спремају и за учитељице, и у Грчкој само је једна учитељска школа.

Подаци о „Царској Земљи". Из Мерва стигоше „Руским Вјеdомостима" доста занимљиви падаци о насељењу тако зване „Царске Земље" у Мургапској долини, а по пројекту руске владе. По том пројекту ова би земља припадала свакада владајућем цару, поделила би се на омања сеоска добра, а било би и неколико повећих добара за интелигентније економе. Та већа добра, вели се даље у допису поменутога листа, а у величини отприлике за 20 десетина, разделила би се сиротим Русима.

Старине из села Мраморца. Преко српског министарства просвете добио је народни музеј, у Београду о. г. три драгоцене старине, које су нађене крај обале једног потока у селу Мраморцу, у срезу Јасеничком, округа смедеревског. То су једна повећа златна гривна и два сребрна кована појаса. Грива је широка 23 мм; крајеви се њени сужавају и израђени су на облик змијине главе. Оздо је гривна глатка, а озго има пет ребара по дужини од којих су четири шарана у често ударираним рупицама. Таквог украса има и на змијиним главама

Лопови на морској лађи. Из Смирне јављају, да се на лађи „Белони", која је путовала из Солуна у Бајрут, а на којој је било преко 400 путника догодио овај случај: Бура је беснила, а лађа је била код острва Имбоса. На један мах повикаше неки на лађи: „ватра". Свет се узбуни и појури у чамце. Многи се том приликом угруваше а њих 47, који се дограбише једног чамца, удавише се, јер им се чамац преврнуо. Док је та узбуна на лађи трајала, увукоше се лопови, који су ту узбуну и направили, у капетанову собу и украду 60.000 лира. Кад је лађа приспела у Смирну, многе од путника позатвараше, али лоповима до сада не уђоше у траг.

Основне школе у Босни. Жао нам је што нигде не можемо наћи подробнијих података о школама у Босни и Херцеговини. По податцима, које нађосмо у сарајевској „Просвјети" доносимо ове кратке белешке о српским православним школама у епархијама дабро-босанској и зворничкој. У дабробосанској еп. било је прошле школске године 41 основна школа, и међу њима 7 женских; у зворничкој 23, али како у 5 школа није било учитеља, рађено је само у 17 мушких и у 1 женској школи. За две школе у зворничкој еп. немамо података; тако је у ових 57 школа било 2574 ђака, од којих пада на дабро-босанску епархију 1783 (1318 ученика и 465 ученица) а на зворничку 791 ђак.

У велику школу београдску уписало се ове школске 1887-88 године 282 ђака; међу њима има 264 редовна и 18 нередовних слушалаца. По факултетима распоређен је овај број овако: 1.) У природно математичком одсеку философског факултета свега 51; и то у I. години 12. II-14 III.12 и IV-13 ђака; 2.) У историско-филолошком одсеку свега 25; у I-9, II-5, III-7 и IV-години-4. 3.) У техничком факултету свега 52; у I-28, II-7 III-8 и IV-години-9. 4.) У правном факултету свега 136; у I-40, II-39, III-30 и IV-години-27 ђака.

унука. Онај, који ту дужност обавља, мора бити јунак над јунацима, већ и зато, што се за време боја излаже сваки час највећој опасности. По правилима црногорске тактике, он мора за време боја бити први, по његовој личној храбрости гледа се јунаштво целог племена. Чији је барјактар напред, ближе турском центруму, то је и племе храбрије и јуначније. Интересантно је гледати, како се барјактари један с другим натичу, но жалост је видети како падају, као муве. Турци већим делом гледе да устреле барјактара. Доста често догађа се, да кад убију оца барјактара, узима барјак старији син, убију старијега, барјак прелази у руке млађем, снађе-ли и овога иста судба, ређају се остали синови док не остане најмлађи међу браћом, — каткад дете од две године — који никако није кадар барјак носити и онда узима барјак мати па меће живот свој на коцку, само да сачува барјак сину свом. Барјак је од платна, баталионски црвен с белим крстом на среди, а државни барјак („алај барјак"), који носи „алај-барјактар" — обично рођак кнежев, — састоји се из комада жуте свиле, на којој је насликан двоглави орао, а на грудима му лав То је грб српских царева; лав је амо дошао из грба кнежевства зетског, за чије се наследнике држе Црногорци.

Затим има још у Црној Гори дужност „перјаника", која је налик на руску жандармерију, с том разликом, што су перјаници код нас у већој части и бирају се из храбријих и угледнијих породица. Истина да сад нису онакови, какви беху за владе митрополита Петра II. Било их је тада до 40 људи на броју и сви они беху најхрабрији, најјуначнији и најугледнији Црногорци. Њихова је дужност била хватати убице, за време рата заузимати такова места, с којима је скопчана велика одговорност, а у побунама умиривати бунтовнике. Прву и последњу дужност вршити беше доста мучно, и скопчано с великим опасностима по саме перјанике. Док је владала племенска уредба, свако би племе до крајности бранило свог члана-преступника, и пало би мртвих глава, док би га уступило господару; ту је перјаницима било врло тешко, а то зато, што је власт кнежевска била врло слаба — тако рећи била је само по имену власт. Особе владаочеве нису се Црногорци бојали, већ су је само уважавали, и то зато што је он био митрополит, те по том у чину свећеничком. Но кад дође светска власт кнежевска, нестаде непокорности. Црногорци посташе према кнезу као јагањци. Главни узрок тој новој промени беше прекомерна жестина енергичног и јуначног, а кад-кад богме и свирепог кнеза Данила и брата му Мирка; они употребише сва законита средства, само да утврде свој дом на престолу кнежевском.

Грац. С руског **К. М. М.**

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

О самониклој народној банци.

Пише др. Живко Гојковић.

VII.

Израчунајмо сада 10-годишњи прорачун завода са 10.000 деоница истим троструким начином, као што га код завода од 2000 деоница у прошлом чланку израчунасмо, с том јединим разликом, да камата почиње у првој години са 5 проц. па се у свакој доидућој години смањује за по проц. све до 2 проц. испод те ставке пак за ¼ проц.

За први и други прорачун важи ово растење основне главнице.

Концем године	1. — — —	ф. 130.000
„ „	2. — — —	ф. 260.000
„ „	3. — — —	ф. 390.000
„ „	4. — — —	ф. 420.000
„ „	5. — — —	ф. 650 000
„ „	6. — — —	ф. 780.000
„ „	7. — — —	ф. 910.000
„ „	8. — — —	ф. 1.040.000
„ „	9. — — —	ф. 1.170.000
„ „	10. — — —	ф 1.300.000

Овде ћемо у првом и другом прорачуну узети да број деоница нерасте преко 10.000.

У првом прорачуну завод даје резерв. фонд под камату, у другом не; у трећем прорачуну завод издаје и резервни фонд под камату, и резервни фонд расте од растења броја деоница.

ПРВИ ПРОРАЧУН.

Година 1.

Приход.

5 проц. на рез. фонд од ф. 10.000 ф. 500.—
5 проц. на половину овогодишње основне главнице са ф. 65.000 ф. 3250.—
Свега — — ф. 3750.—

Разход.

1. трошак етаблирања — — — ф. 1200.—
2. стан и т. д. — — — — ф. 400.—
3. послужитељ — — — — ф. 400.—
4. касир — — — — — ф. 1000.—
5. књиговођа — — — — ф. 2000.—
6. управитељ — — — — ф. 1400.—
7. поштарина и писарија — — ф. 200.—
Свега — — ф. 6600.—
мањак — — — — — — ф 2850.—

Година 2.

Приход.

4 и по проц. на рез. фонд — — ф. 450.—
4 и по проц. на половину овогод. основ. главнице од ф. 65.000 — ф. 2925.—
4 и по проц. на целу лане уплаћену главницу од ф. 130.000 ф. 5750.—
Свега — — ф. 9125.—

Разход.

1. Допуна инвентара — — — ф. 120.—
2. лањски трошак под ставком 2—7 ф. 5400.—
3. 10 проц. доплатак на лањски трошак — — — — — ф. 540.—
4. лањски мањак — — — — ф. 2850.—
Свега — — ф. 8910.—
сувишак — — — — — ф. 215.—
прибројен резервном фонду са — ф. 10000.—
Стање резерв. фонда ф. 10215.—

Година 3.

Приход.

4 проц. на рез. фонд — — — ф. 408.40
4 проц. на половину овогод. осн. главницу — — — — — ф. 2600.—
4 проц. на целу до конца лањске године уплаћену основну главницу са ф. 260.000 — — — ф. 10400.—
Свега — — ф. 13408.40

Разход.

лањски разход — — — — ф. 6060.—
10 проц. доплататак — — — ф. 606.—
Свега — — ф. 6666.—
сувишак — — — — — ф. 6472.40
лањски резервни фонд — — — ф. 10215.40
Стање резерв. фонда ф. 16957.40

Година 4.

Приход.

3 и по проц. на резерв. фонд — ф. 593.50
3 и по проц. на половину овогод. основне главнице са ф. 65.000 ф. 2275 —
3 и по проц. на целу до лане уплаћену основну главницу са ф. 390.000 — — — — — ф. 13650.—
Свега — — ф. 17018.50

Разход.

Лањски разход — — — — ф. 6666.—
10 проц. доплатак — — — ф. 666.60
Свега — — ф. 7332.60
сувишак — — — — — ф. 9685.10
лањски резервни фонд — — — ф. 16957.40
Стање рез. фонда ф. 26642.50

Година 5.

Приход.

3 проц. на резервни фонд — — ф. 799.27
3 проц. на половину овогод. осн. главнице — — — — — ф. 1950.—
3 проц. на целу до лане уплаћену основну главницу са ф. 420.000 ф. 12600.—
Свега — — ф. 15349.27

Разход.

лањски трошак — — — — ф. 7332.60
10 проц. доплатак — — — ф. 733.26
Свега — — ф. 8065.86
сувишак — — — — — — ф. 7283.41
лањски резервни фонд — — — ф. 26642.50
Стање резерв. фонда ф. 33925.91

Година 6.

Приход.

2 и по проц. на резерв. фонд — ф. 848.16
2 и по проц. на половину овогод. основне главнице — — — ф. 1625.—
2 и по проц. на целу лањску уплаћену основ. глав. од ф. 650.000 ф. 16250.—
Свега — — ф. 18623.16

Разход.

лањски разход — — — — ф. 8065.86
10 проц. доплатак — — — ф. 806.58
Свега — — ф. 8872 44
сувишак — — — — — ф. 9750.72
лањски резервни фонд — — — ф. 33925.91
Стање резерв. фонда ф. 43676.23

Година 7.

Приход.

2 проц. на резервни фонд — — ф. 873.52
2 проц. на половину овогодишње основне главнице — — — ф. 1300.—
2 проц. на цело до лане уплаћено главно са ф. 780.000 — — ф. 15600.—
Свега — — ф. 17773.52

Разход.

Лањски трошак — — — — ф. 8872.44
10 проц. доплатак — — — ф. 887.24
Свега — — ф. 9759.68
Сувишак — — — — — — ф. 8013.84
Лањски резервни фонд — — ф. 43676.23
Стање резервног фонда — — ф. 51690.07

Година 8.

Приход.

$1\frac{3}{4}$ проц. на резервни фонд — ф. 904.57
$1\frac{3}{4}$ проц. на половину овогодишње основне главнице — — — ф. 1137.50
$1\frac{3}{4}$ проц. на целу до лане уплаћену главницу са ф. 910.000 — ф. 15967.—
Свега — — ф. 17967.07

Разход.

Лањски трошак — — — — ф. 9759.68
10 проц. доплатак — — — ф. 975.96
Свега — — ф. 10735.64
Сувишак — — — — — — ф. 7231.43
Лањски резервни фонд — — ф. 51690 07
Свега резерв. фонд ф. 58921.50

Година 9.

Приход.

1 и по проц. на резервни фонд — ф. 883.82
1 и по проц. на половину овогод. основне главнице — — — ф. 975.—
1 и по проц. на целу до лане уплаћену осн. главн. са ф. 1.040.000 ф 15600.—
Свега — — ф 17458.82

Разход.

Лањски трошак — — — — ф. 10735.64
10 проц. доплатак — — — ф. 1073.56
Свега — — ф. 11809.20
Сувишак — — — — — ф. 5649.62
Лањски резервни фонд — — ф. 58921.07
Стање резервног фонда — — ф. 64570.69

Година 10.

Приход.

$1\frac{1}{4}$ проц. на резервни фонд — ф. 807.12
$1\frac{1}{4}$ проц. на половину овогодишње основне главнице — — ф. 832.50
$1\frac{1}{4}$ проц. на целу до лане уплаћену главницу са ф. 1.170.000 ф. 14625.—
Свега — — ф. 16264.62

Разход.

Лањски трошак — — — — ф. 11809.20
10 проц. доплатак — — — ф. 1180.92
Свега — — ф. 12990.12
Сувишак — — — — — ф. 3274.50
Лањски резервни фонд — — ф. 64570.69
Стање резерв. фонда концем 10 год. ф. 67845.19

Из овог резултата произлази, да при даљем спуштању камате приход све слабије расте, а разход да се све већма приближује приходу, тако, да би се морало скорим за покриће трошкова одузимати од резерв. фонда.

Пређимо сад на

ДРУГИ ПРОРАЧУН.

Ту је приход исти као у првом прорачуну, само се свуда изоставља приход на резервни фонд; разход остаје сасвим непромењен, али мањка нема ни у првој години, јер се овај одмах покрива разположивим резерв. фондом од 10.000 ф.

Година 1.

Приход — — — — — ф. 3250.—
Разход — — — — — ф. 6600.—
Мањак — — — — — ф. 3350.—
Подмирује се резервним фондом са ф. 10000.—
Стање резервног фонда — — ф. 6650.—

Година 2.

Приход — — — — — ф. 8675.—
Разход — — — — — ф. 6160.—
Сувишак — — — — — ф. 2515.—
К томе лањски резервни фонд — ф. 6650.—
Свега резерв. фонд — — — ф. 9165.—

Година 3.

Приход — — — — — ф. 13000.—
Разход — — — — — ф. 6666.—
Сувишак — — — — — ф. 6334.—
Лањски резервни фонд — — ф. 9165.—
Стање резервног фонда — — ф. 15499.—

Година 4.

Приход — — — — — — ф. 16925.—
Разход — — — — — — ф. 7332.60
Сувишак — — — — — ф. 9592.40
Лањски рез. фонд — — — ф. 15499.—
Стање рез. фонда — — — ф. 25091.40

Година 5.

Приход — — — — — — ф. 14550.—
Разход — — — — — — ф. 8065 86
Сувишак — — — — — ф. 6484.14
Лањски резервни фонд — — ф. 25091.40
Стање резервног фонда — — ф. 32575.54

Година 6.

Приход — — — — — — ф. 17875.—
Разход — — — — — — ф. 8872.44
Сувишак — — — — — ф. 9002.56
Лањски резервни фонд — — ф. 32575.54
Стање резервног фонда — — ф. 41578.10

Година 7.

Приход — — — — — ф. 16900.—
Разход — — — — — ф. 9759.24
Сувишак — — — — — ф. 7140.76
Лањски резервни фонд — — ф. 41578.10
Стање резервног фонда — — ф. 48718.86

Година 8.

Приход — — — — — ф. 17062 50
Разход — — — — — ф. 10735.64
Сувишак — — — — — ф. 6326.86
Лањски резервни фонд — — ф. 48718.86
Стање резервног фонда — — ф. 55045.72

Година 9.

Приход — — — — — ф. 16575.—
Разход — — — — — ф. 11809.20
Сувишак — — — — — ф. 4765.80
Лањски резервни фонд — — ф. 55045.72
Стање резервног фонда — — ф. 59811.52

Година 10.

Приход — — — — — ф. 15457.50
Разход — — — — — ф. 12990.12
Сувишак — — — — — ф. 2467.38
Лањски резервни фонд — — ф. 59811.52
Стање резервног фонда — — ф. 62278.90

Из овог резултата произлази, да је други прорачун у почетку повољнији а при свршетку неповољнији од првог, имао би се дакле за правац узети онда, када управа неби била кадра у првој години по првом прорачуну појављени мањак приватно покрити предујмом.

Трећи прорачун, у којем је први и други прорачун конбиниран тако, да се хасна вуче у свакој години од резерв. фонда концем прошле године установљеног, па се одмах и мањак прве године покрива резервним фондом, осим тога у приход долази приraштај сваке године у име резерв. фонда и у име основне главнице утекли.

Напред истичемо таблицу II., која показује растење броја деоничара а тим и растење резервног фонда као и основне главнице.

ТАБЛИЦА II.

која показује растење броја деоница и осн. главнице завода са почетих 10.000 деоница омаљиваньем камат. ставке од 5% сваке г. за ½% до 2% а ниже ове за ¼%.

Година	Број деоница	Уписнина нараста ове године	Овогодишња уплата главнице у половини која се ове год. поред како се у истој годи- ни има указатити	Уплата главнице до конца лањске године, која се ове год. поред мимо означене овогодишње главнице у до- лости указатити има.
1	10.000.—	—	65.000.—	—
2	11 111.11	1111 11	72.222.21	130 000.—
3	12 500.—	1388.89	81.250.—	274.444.42
4	14.285.71	1784 29	92.857.11	436.944.42
5	16.666.66	2380.95	108.333 23	622 658.64
6	20.000.—	3333.33	130.000.—	839.325.10
7	25.000.—	5000.—	162.500.—	1,099.325.10
8	28.571.42	3571.42	185.714.23	1,201 825.10
9	33.333.33	4761.91	216.666 65	1,573.253.56
10	40 000.—	6666.66	260.000.—	2,006.686.86

Година 1.

Приход.

Као у првом прорачуну исте године ф. 3750.—

Разход.

Као у првом и другом прорачуну ф. 6600.—
Мањак — — — — — — ф. 2850.—
Покрива се резервним фондом од ф. 10000.—
Стање резервног фонда — — ф. 7150.—

Година 2.

Приход.

4 и по проц. на лањски резервни фонд од ф. 7150 — — — ф. 321.75
4 и по проц. на половину резервног фонда, што у течају ове године у име уписнине у течају ове године нарасте, дакле на ф. 555.55 ф. 24.99
4 и по проц. на половину овогодишње осн. главнице са ф. 72222 ф. 3249.99
4 и по проц. на целу лањску осн. главницу од ф. 130.000 — — ф. 5850.—
Свега — — ф. 9446.73

Разход.

Као у другом прорачуну исте године — — — — — — ф. 6160.—
Сувишак — — — — — ф. 3286.—
К тому:
Лањски резервни фонд — — ф. 7150 73
Овогодишњи рез. фонд (уписнина) ф. 1111.11
Стање резервног фонда — — ф. 11547 84

Година 3.

Приход.

4 проц. на лањски резервни фонд ф. 461 91
4 проц. на половину ове године прираслог рез. фонда са ф. 694 44 ф. 27.77
4 проц. на половину овогодишње основне главнице са ф. 81250 ф. 3250. —
4 проц. на целу до конца прошле год. уплаћену главн. ф. 274.444 ф. 10 977.77
Свега — — ф. 14717.45

Разход.

Сувишак — — — — — ф. 8051.45
Лањски резервни фонд — — ф. 11547.84
Овогодишњи резервни фонд — ф. 1388.89
Стање резервног фонда — — ф. 20988.18

Година 4.

Приход.

3 и по проц. на резервни фонд — ф. 934.58
3 и по проц. на половину овогод. резервног фонда са ф. 892.14 ф. 31.22
3 и по проц. на половину овогод. основне главнице са ф. 92.857 ф 3249.99
3 и по проц. на целу лањску основну главницу са ф. 438 944 — ф 15363.04
Свега — — ф. 19578.83
Разход — — — — — — ф. 7332.60
Сувишак — — — — — ф. 12246.23
Лањски резервни фонд — — ф. 20988 18
Овогодишњи резервни фонд — — ф. 1784.29
Стање резервног фонда — — ф. 35018.70

Година 5.

Приход.

3 проц. на лањски резервни фонд ф. 1050 56
3 проц. на половину овогодишњег резервног фонда са ф. 1190 — ф. 35.70
3 проц. на половину овогодишње основне главнице са ф. 108.333 ф. 3249.99
3 проц. на целу лањску основну главницу од ф. 624.658 — — ф. 18739 74
Свега — — ф. 23075.99
Разход — — — — — ф. 8065.86
Сувишак — — — — — ф. 15010.13
Лањски резервни фонд — — ф. 35018.79
Овогодишњи резервни фонд — ф. 2380.95
Стање резервног фонда — — ф. 52409.78

Година 6.

Приход.

2 и по проц. на лањски рез. фонд	ф.	1310.24
2 и по проц. на половину овогод. резервног фонда са ф. 1666 —	ф.	41.65
2 и по проц. на половину овогод. основне главнице са ф. 130.000	ф.	3250.—
2 и по проц. на целу основну лањску главницу са ф. 841 325 —	ф.	21033.12
Свега — —	ф.	25635.01
Разход — — — — — — —	ф.	8872.44
Сувишак — — — — — —	ф.	16762 57
Лањски резервни фонд — —	ф.	52409.78
Овогодишњи резервни фонд — —	ф.	3333 33
Стање резервног фонда — —	ф.	72505.68

Година 7.

Приход.

2 проц. на резервни фонд — —	ф.	1450.11
2 проц. на половину овогодишњег резервног фонда са ф. 2500 —	ф.	50 —
2 проц. на половину овогодишње основне главнице са ф. 162.500	ф.	3250.—
2 проц. на целу лањску основну главницу са ф. 1.101.325 —	ф.	22026.50
Свега — —	ф.	26776.66
Разход — — — — — — —	ф.	9759 24
Сувишак — — — — — —	ф.	17017.42
Лањски резервни фонд — —	ф.	72505.68
Овогодишњи резервни фонд —	ф.	5000. --
Стање резервног фонда — —	ф.	94523.10

Година 8.

$1^3/_4$ проц. на резервни фонд —	ф.	1654.15
$1^3/_4$ проц. на половину овогодишњег рез. фонда са ф 1785.71	ф.	31.24
$1^3/_4$ проц. на половину овогодишње основне главнице са ф. 185714	ф.	3249.99
$1^3/_4$ проц. на целу лањску основну главницу са 1 201 825 — —	ф.	21031.93
Свега — —	ф.	25967.31
Разход — — — — — — —	ф.	10735.64
Сувишак — — — — — —	ф.	15231.67
Лањски резервни фонд — —	ф.	94523.10
Овогодишњи резервни фонд —	ф.	3571.42
Свега резерв. фонд — —	ф.	113326.19

Година 9.

Приход.

$1\frac{1}{3}$ проц. на резервни фонд —	ф.	1699.89
$1\frac{1}{3}$ проц. на половину овогодишњег рез. фонда са ф. 2380 —	ф.	35.70
$1\frac{1}{2}$ проц. на половину овогодишње основне главнице са ф. 216.666	ф.	3249.99
$1\frac{1}{2}$ проц. на целу лањску основну главницу са ф. 1 573.253 —	ф.	23598.69
Свега — —	ф.	28584.27
Разход — — — — — — —	ф.	11809.20
Сувишак — — — — — —	ф.	16775.07
Лањски резервни фонд —	ф.	113326.19
Овогодишњи резервни фонд —	ф.	4761.91
Стање резервног фонда —	ф.	134863.17

Година 10.

Приход.

$1\frac{1}{4}$ проц. на резервни фонд —	ф.	1685.78
$1\frac{1}{4}$ проц. на половину овогодишњег рез. фонда са ф. 3333 33	ф.	41.66
$1\frac{1}{4}$ проц. на половину овогодишње основне главнице са ф. 260.000	ф.	3250.—
$1\frac{1}{4}$ проц. на целу лањску основну главницу са ф. 2,006.686 —	ф.	25083.57
Свега — —	ф.	30061.01
Разход — — — — — — —	ф.	12990 12
Сувишак — — — — — —	ф.	17070.89
Лањски резервни фонд —	ф.	134863.17
Овогодишњи резервни фонд —	ф.	6666 66
Стање резервног фонда —	ф.	158600 72

Трговина.

= **Нови Сад**, 1. (13.) децембра. Наши спекуланти су показали у неколико бољу вољу за куповање шенице но нису се одлучили да одобре вишу цену. Међутим довоза је мало, мањи економи су свој производ у развлак извезли, што је робе у јачим економским рукама те ови и сами спекулишу. За овај мах нема ни на горњим житарским пијацама промене. Имаоци и купци покрај врло тихог промета — ослушкују који ће политички ветар кренути те по томе да се на посао даду. Цене су горе од два дана без промене.

На нашој је пијаци рана данас ова: Шеница прве каквоће 6 ф. 40 н., ванредно до 6 ф. 50 н, средња 6 ф. 20—30 н., лакша 6 ф. 10—20 н., наполица 5 ф. 40—50 Јечам 4 ф. 40 н., Зоб 4 ф. 40 н. Кукуруз 4 ф. 60—70 н., некрњен 3 ф. — 3 ф. 20 н. Све од 100 кгр.

Посо се производи врло слаб. Нема страних купаца. Вариву је цена стара. Маст и сланина нема праве цене, цени се ова роба према потреби продаје у количоћи купи. Пасуљ бели 7 ф. 80—8 ф. Жути 8 ф. пасуљица 8 ф. 50—9 ф од 100 кгр. Маст 57 ф.—58 ф. Сланина 54 ф.—55 ф. Све од 100 кгр. а на већи куп.

*

На житној пијаци у **Сенти** плаћа се ове недеде шеница са 10 нов. скупље него прошле недеље. Имаоци се тамо уздржавају од продаје зато што се надају рату. — Шеница 6 ф. 75—80 н. Кукуруз за пролеће се јако тражи; цена је 5 ф. 10., готовац у напред; на ову цену имаоци непристају; кукуруз је већином продан, а берба је слаба била. Јечам и зоб нема купаца.

У **Будимпешти** 30. новембра. (12. децембра.) Шеница слабо пуњена, воља за куповање умерена; тенденција чврста; цене без промене. Са осталим зрнима мало промета цене старе. Шеница потиска тешка 80.2 7 ф. 30 н. 81. 7 ф. 35 н. 79. ф. $27\frac{1}{2}$ н 78 7 ф. 15 н. Пештанска 81.5 7 ф. 25 н. 81. 7 ф. 25 н. 79. 7 ф. 20 н. 78. 7 ф. 15 н. Бачка 79. и 78.5 7 ф. $22\frac{1}{2}$ н. Банатска 81. 7 ф. $32\frac{1}{2}$ н. Све на три месеца. Раж 5 ф. 40—5 ф. 50 н. Зоб 5—5 ф. 10 н. 5 ф. 40 н. Јечам 5 ф. 25, 5 ф. 30, 5 ф. 35 н. и 6 ф. 15 н.

Термини. Шеница за пролеће 7 ф. 39 н. За јесен шеница 7 ф. 66 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 84 н. Зоб за пролеће 5 ф. 66 н.

Репица у течају прошле недеље је 2000 м. ц. двогодишње репице кол за јануар о. г. продано по 11 ф. $12\frac{1}{2}$ н. 1886 г. репица по 11 ф. 50 н. које продану творничари нуду 11 ф. 25 н. Репица за август-септ. 1888. 10 ф. 75 н.

*

У **Пожуну** 30. новембра. (12. децембра.) На марвени вашар догоњено је 1228 ком. рогате марве. Плаћани угарски творнички 52—59 ф. 50 н. немачки 54—62 ф. Угарски и српски пустарски 40 до 50 ф. од 100 кгр. Продаја живахно текла.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 1. децембра.

Дукати — — — — — — — —	5·95
Наполеондори (20 франака) — — —	9 98
4% угарска златна рента — — —	98.50
5% „ папирна „ — — —	83·50
Немачке држ. марке — — — —	61·90

Најновије вести.

— Из **Париза** јављају: Председник потписао министарску листу, коју му је поднео Тирар. По томе је Тирар министар председник и финанција, Флуран спољних послова, Фалијер правде, Саријен унутрашњих послова, Махи марине, Лубе грађевина, Дотрем трговине, Вијет земљорадње и Феј наставе. (За министра рата види брзојав из Париза у данашњем броју. — Уред.)

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 1. децембра у вече.)

Беч. Вест о оставци министра Калнокија просто је маневрисање берзијанаца.

Лвово. Вест о путовању надвојводе Албрехта у Галицију ради инспицирања војске није истинита.

Беч. Под председништвом цара-краља била опет седница војног савета. Учествовали су надвојвода Албрехт, војни министар Билант-Рајт, Бек и оделни предстојник ратног министарства.

Париз. Ђенерал Ложро наименован за војног министра. Министарски савет састао се је синоћ. Програм новог председника републике данас ће се саопштити скупштини. У њему је нарочито наглашен мир с поља и измирење странака у земљи.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

НЕДЕЉНИ РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.

У четвртак 3. (15.) децембра: **„Гренгоар“**. Позоришна игра у 1. чину, од Т. Банвиља, превео Јован Ђорђевић. — За тим први пут: **„Поклон“**. Шаљива игра у 1. чину, превео с немачког Сава Петровић. (Редитељ: Добриновић.)

У суботу 5. (17.) децембра први пут: **„Федора“** драма у 4 чина, написао В. Сарду, превео Ј. Мишкатовић. — (Редитељ: Миљковић.)

У недељу 6. (18.) децембра: представа за децу са спуштеним ценама: **„Вампир и чизмар“**. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, од Ј. Сигетије, за српску позорницу прерадио Јован Ђорђевић. I. чин. За тим први пут: **„Милош у Латинима“**. Слика у 1 чину, од М. П. Шапчанина.

У СРЕДУ 2. (14.) ДЕЦЕМБРА О. Г.

У ДВОРАНИ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

КОНЦЕРАТ

ДУШАНА ЈАНКОВИЋА

уз суделовање

гђце Милке Максимовићеве и г. Х. Доубека.

РАСПОРЕД:

1 Каватина из опере „Фауста“, од Гунода, пева г. Душан Јанковић.

1 „Добру ноћ“, од Дворжака, пева г. Душан Јанковић.

3. Увертира из „Норме“, за четири руке, свирају на гласовиру гђца М. Максимовићева и г. Х. Доубек.

4. Арија из „Отмице из сераља“, од Моцарта и

5. „Српске народне песме“, од К. Станковића, пева г. Душан Јанковић.

6. Дуо из четвртога чина из „Трубадура“ од Вердија, певају гђца М. Максимовићева и г. Душан Јанковић.

7. „Српска симфонија“, од Х. Доубека, свира на гласовиру композиста.

8. Арија из „Отела“, од Вердија, пева г. Душан Јанковић.

9. „Растанак“, од Маринковића, пева г. Душан Јанковић.

Улазне цене су обичне. Улазнице се могу добити у позоришној писарници од 9—12 пре а од 3 до 5 сахата после подне, а о дану концерта у вече на каси. Почетак у $7\frac{1}{2}$ сати у вече.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 49. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

Све сам знаш! (Наставак.) — На смрт. (Наставак.) — Прометеј. Грчки мит. Написао А. Дигасињски. С пољског превео Рајко. — О кнезу Лазару. (Наставак.) — Камен мудрости. (Наставак.) — Ковчежић. Гласник. — Позориште и уметност. — Књижевне белешке.

✝

Искрено захваљујемо пријатељима, познаницама и свима онима који су при погребу нашег незаборављеног покојника

ГАВРЕ МИЈАТОВИЋА СТАРИЈЕГ

учествовали, те тиме у неколико и нашу тугу ублажили.

У Новом Саду 1. децембра 1887.

Ожалошћена породица.

✝

Својој упокојеној и непрежаљеној кћери

СОФИЈИ

даваће др. Теодор Мандић кр. министарски саветник и супруга му Персида у суботу 5. (17.) децембра ове године после св. литургије **годишњи парастос** у српској цркви у Пешти.

ОГЛАСИ.

100 МЕТАРСКИХ ЦЕНТИ ОРАЈА

(ПРВЕ КАКВОЋЕ)

може се добити на цак у већој количини

код 1—5

ПЕРЕ ПОПАДИЋА

у Новоме Саду на житној пијаци.

БИРЦУЗ

„КОД КРАЉЕВИЋА МАРКА“

У РУМИ

на доњој пијаци на главном месту врло познат већ од старијег доба, издајем од 1. фебруара по рим. 1888. под кирију. Ближи услови код

Персиде Л. Јовановић,

3—3 у Руми.

Јефтинбена дражба.

Дозволом пречастне консисторије под бр. 895./1887. овим се за израду позлате и моловања црквеног темпла као и фрешке малања усмена дражба расписује, која ће се у 10 сати пре подне 12. (24.) децембра т. г. у местој српско-школској дворани одржати.

Извична цена златарског рада је 4400 фор., моловања 5000 фор., фрешке малања 600 фор.

Специјални услови могу се код подписане срвв. општинске управе увидети.

У Брестовцу 25. новембра (7. дец.) 1887.

Жива Рацић, перовођа. **Тана Петровић,** председник. 2—2

ИСПИТАНИ МАШИНИСТА

који је у великој парној млини „Јелисавета“ (Elisabethmühl) у Будим-Пешти службовао и са најбољим сведочбама снабдевен тражи занимања, од 1 јануара.

Упитати се ваља у администрацији овог листа. 4—4

5—12

ПРОФ. ДР. КЕМЕРИХА

ЕКСТРАКТ МЕСА И ЧОРБА

(BOUILLON)

препоручују се као најкуснија јела и као најбоља и најјефтинија храна. Може се увек добити код гг. Е. Дицгена, Браће Вагнера, Д Коде, Љ. Стефановића у Н. Саду.

В. АДАМОВИЋА

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ МАНУФАКТУРНОГ ЕСПАПА У ТЕМИШВАРУ

као

НАЈЈЕФТИНИЈИ ИЗВОР ЗА КУПОВАЊЕ МАНУФАКТУРНОГ ЕСПАПА

препоручује своје новине мануфактурног еспапа, што сваки дан стижу као

најцелисходније

ДАРОВЕ О БОЖИЋУ И НОВОЈ ГОДИНИ

јер је једини и за свакога од трајне вредности еспап, као:

Један комад **платна** 1 риф широко (30 рифа) — — — — — — — —	**фор. 3.80**
Један комад **платна** $^5/_4$ рифа широко (30 рифи) — — — — — — — —	**фор. 4.50**
Један комад **платна** 1 риф широко (30 рифи) — — — — — — — —	**фор. 4.75**
Један комад **платна** $^5/_4$ рифа широко (30 рифи) — — — — — — — —	**фор. 5 45**
Један комад **платна од гарна** 1 риф широко (30 рифи) — — — — — —	**фор. 5 45**
Један комад **платна од гарна** $^5/_4$ рифа широко (30 рифи) — — — — —	**фор. 6 45**
Један комад **платна од креаса** 1 риф широко (30 рифи) почевши од — — —	**фор. 5.—**
Један комад **шифона** (30 рифи) неуштирано почевши од — — — — —	**фор. 4 50**
Један комад **Дамаст градл** (за постељу) (30 рифи) — — — — — — —	**фор. 5.50**
Један комад **кончаног оксфорда** (30 рифи) — — — — — — — —	**фор. 4.75**
Један комад **кончаног Сефира** (30 рифи) — — — — — — — — —	**фор. 5.75**
Један риф **извреног мрког плавог или шареног порхета** — —	**— 10, 15, 20, 25 нов.**
Један риф **извреног дуплог порхета** — — — — — — — —	**— 15, 20, 25, 30 нов.**
Један риф } космапског чисте фарбе } најновија мустра } са портуром	**— — — 40 нов.**
Један риф } **помодног порхета** } за } без портуре	**— 20, 25, 30, 35 нов.**
Један риф **Молдона** } женске хаљине	**62, 65, 70, 75 нов.**
Један риф белог **„шпирл“ порхета** — — — — — — — —	**21, 25, 30, 35, 40 нов.**
Један риф белог **„пике“ порхета** — — — — — — — —	**25, 25, 30, 35, 40 нов.**

Једна **тешка** $^{12}/_4$ велика **женска марама** за огртање од најбоље овчје вуне **фор. 2.05, 2.50, 2.75, 3.25, 3.60, 4.20, 5.—, 6,—, 7.—, 8.—, 9.—, 10.—**

Осим тога добро снабдевено сложиште

Платна од креаса од фор. **6.**—, све по фор. **1.**— више до фор. **40.**— по комаду.
Румбуршка платна од фор. **6.**—, све по фор. 2.— више до фор. **50.**— по комаду.
Холандског платна од фор. **7.**—, све по фор. 2.— више до фор. **60.**— по комаду.

постеље, чаршава за столове, салфета, памучних и вунених марама и најлепших за прање француских портура, сатина, кретона и воала.

Сваки ко прегледи све цене, мораће увидети, да нема више мануфактурне трговине, која може јефтиније продавати. 7—20

Власник и издавалац Милош Томић реф. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија др Светозара Милетића